

האדמו"ר מהאלמין
רבי שלום יהודה גראס שליט"א
חיבר למעלה מאלף ספרים על כל מקצועות התורה

זוהר הצלה

חלק כד

ובו שאלות ותשובות לעם ישראל

מבואר בחז"ל גודל מצות תוכחה ומחאה וחיוב הערבות על כל אחד ואחד מישראל למחות ביד עוברי עברה, בכל הש"ס בבלי ירושלמי מדרשים זוה"ק, ספרי הראשונים וגדולי אחרונים. על כן אנו יוצאים בקול קורא למען הצלת עם ישראל, להקים השכינה מעפרא, לפדות נפשינו והגאולה השלימה ברחמים.

אור הזוהר 301 * חשוון תשע"ד

מפעל הזוהר העולמי טל: 0527651911

בעלמא! ונחשב לו כאילו החזיר את העולם לתהו ובהו וגורם עוני בעולם ואורך הגלות! ובתיקון ל' כתב, שהם גורמים עניות וחרב וביזה והרג ואבדון בעולם, וגורמים לרוחו של משיח שילך מהעולם ולא ישוב! (וכן איתא במס' שבת ל"ג [ע"פ הגר"א בתיקון ל']). - היוצא מכל זה שכל מי שאינו לומד את ספר הזוהר הקדוש, הרי גורם לבזה חרב הרג ואבדן לעולם, ואלו עבירות שבין אדם לחבירו שאפילו יום הכיפורים אינו מכפר עליהם, (ס' איפה שלימה). ובאופן כזה אין באפשרותו לקיים עד שירצה את חבירו, מחמת שנאבדו כבר רח"ל. - וכבר יצאו גדולי ירושלים (בראשות כ"ק מרן הגר"ח זוננפלד זצ"ל) וגם הגה"צ חברי הביד"ץ של עדנתו וחתמו בקריאת קודש (תרפ"א, ותרצ"א ותשס"ב-ד) ללמוד את הזוהר הקדוש על הפרשה מידי שבוע, ועל כל פנים דף אחד של זוהר ביום.

על כן אנו קוראים לכל המנהיגים, רבנים וראשי ישיבות שליט"א וראשי כוללים שכל רב וראש ישיבה ראש כולל מגיד שיעור ומשפיע, שינהג ללמוד בכל יום בבית מדרשו עם כל קהילתו לפני התפילה או אחרי התפילה עמוד אחד זוהר, שלווק רק דקה, לישועת כלל ישראל, וכן כל בחור בישיבה ואברך ככולל ילמוד לפני התפילה או אחרי התפילה עמוד אחד זוהר ביום. וכן המלמדים ילמדו עם תלמידיהם בכל יום עמוד אחד לפני התפילה כמו"ש בוה"ק (פר' וירא קיח), קרוב לימות המשיח אפלו נערים ידעו נסתרות, וז"ל בתרגום ללשון הקודש: אמר להם רבי שמעון: אין רצונו של הקדוש ברוך הוא בזה שיתגלה לעולם כל כך. וכשהיה קרוב לימות המשיח, אפילו נערים שבעולם עתידים למצא נסתרות של החכמה ולדעת על ידו קצים וחשבונות, ובאותו הזמן יתגלה לכל.

בוא וראה מה שאמרו חז"ל בירושלמי על שלמה המלך שהיה קודש קדשים, וטעה ועבר על ציווי התורה של לא ירבה... ובגלל זה נטרד ממלכות: (ירושלמי סנהדרין פ"ב ה"ז): תני רבי שמעון בן יוחי עלה ספר משנה תורה ונשתחט לפני הקב"ה,

אמר לפניו רבון העולם, כתבת בתורתך כל דייתקי שבטלה מקצת בטלה כולה, והרי שלמה מבקש לעקור יו"ד ממני, אמר ליה הקב"ה שלמה ואלף כיוצא בו בטילין, ודבר ממך אינו בטל, עכ"ל. ואם כן אפילו הגדולי ישראל הכי הכי גדולים אין יכולים לבטל אות אחת מן התורה בין תורה שבכתב ובין תורה שבעל פה, ובזוה"ק מצוה אותנו ללמוד זוהר לכל ישראל כדי שנזכה לתשובה אמיתית באהבה תשובה עילאה ונגאל ברחמים, ואם לא שומעים בקול משה רבנו, "אמר ליה הקב"ה שלמה ואלף כיוצא בו בטילין, ודבר ממך אינו בטל". בוא וראה מה דכתבו בזו"ח פ' נח שכל ענין הגאולה והתשובה תלוי על רישי כנישתא, ואם כן, צריכים כולם להורות לישראל שילמדו זוהר הקדוש, כי אנו מאמינים בני מאמינים שמשו רבנו הוא אדון כל הנביאים, ונבואתו אמת, ולא תשתנה לעולם ח"ו. ובזכות התנא האלוקי הרשב"י תעמוד לכל ישראל להושע בכל הישועות והנחמות, ובדא יפקון מן גלותא ברחמי, אכ"ר.

שאלה: למה הרב כותב באופן חמור וקיצוני כל כך, נגד כל הרבנים הגדולים והראשי ישיבות, וארגונים של מחזירי בתשובה? - תשובה: הזוהר בפרשת בראשית דף כ"ח: אומר שכל הת"ח שלא רוצים ללמוד זוה"ק הם הולכים נגד משה רבינו. ועיי"ש בביאור המקדש מלך. שאלה: למה הרב אומר שדווקא הם אחראים על כל האסונות והצרות? - תשובה: בתיקוני זוהר תיקון ל' כתוב על מי שלא רוצה שילמדו זוהר הקדוש: "אוי להם שגורמים עניות וחרב וביזה והרג ואבדן בעולם, והרוח הזו שמתלקת היא רוח המשיח". שאלה: למה יש בחורים שמתקלקלים? - תשובה: המהרח"ו כותב בהקדמה לעץ חיים שמי שלא רוצה ללמוד זוה"ק עליהם אמר הפסוק: "יכל

הגבעות המקלקלו" אלו הבחורים התלמידים הקטנים שרואים את מלמדיהם שאינם רוצים ללמוד זוה"ק ותורת הסוד, על פן גבעות אלו נתקלקלו ולבם שרש פורה ראש ולענה ועלתה בהם תלודת טיט ורפש לכפר בהכמת האמת... ואין ספק כי לא יהיה להם חלק בעולם הבא כנזכר בזהר. ועוד כתב שם, כי הכל תלוי בעסק ההכמה הזאת, ומניעתנו מלהתעסק בה היא גורמת אחרו ועכוב בגין בית מקדשנו ותפאתנו.

שאלה: למה גזירת הגיוס באה? ומי אשם בזה? - תשובה: כבר לפני מאה שנה בשנת תרע"ד, תחילת מלחמת העולם הראשונה, כבר כתב המקובל האלוקי רבי יהודה פתייה ז"ע שאחרי שנתמעט לימוד הזוהר והקבלה בעולם נגזרו גזירות הגיוס ועוד צרות משונות רח"ל.

שאלה: גזירת הקיצוצים הכלכליים, מי יכול להינצל ממנה? תשובה: בזוהר הקדוש כתוב שלפני ביאת המשיח הערב רב יעשה צרות ודוחק גדול ללומדי התורה, ויקח מהם מיסים קשים, ובזוה"ק ברעיא מהימנא כתוב שלומדי הזוהר בהם אין ניסיון, והם נגאלים ברחמים, כי הם אהוביו של מלך מלכי המלכים הקב"ה. ובאמת כבר הרעיא מהימנא [הוא

משה רבנו ע"ה] מצוה אותנו ללמוד זוהר הקדוש דוקא, כי תורת הרש"י מאיר עד סוף הדורות, וצריך ללמוד ללא הפסק ולא לתת מנוחה לקדוש ברוך הוא עד שיגאלנו (זוהר פנחס ר"ט).

אחינו בית ישראל, עת צרה היא ליעקב, ואין לשקוט בעת הזאת, ידוע לכל שאנו נמצאים עכשיו בסוף הגלות, ורוב הסימנים שכתבו חז"ל בעקבתא דמשיחא כבר נתקיימו, וצרות רבות וגזירות קשות פוקדות את ישראל בארץ הקדוש ובעולם כולו, ובפרט הגזירה הנוראה על בחורי ישראל והחינוך הטהור, עם ישראל זקוק לרחמי שמים מרובים, ומן השמים מעוררים אותנו לתשובה, ואין לנו על מי להישען אלא על אבינו שבשמים. - לכן חובה קדושה על כל אחד ואחד ללמוד פרד"ס בכל יום ויום (האר"ז בלשעה"מ), ובלימוד הזוהר הקדוש יוצא ידי חובת לימוד הקבלה (כף החיים סי' קנ"ה). כי אם מחסרים את חלק הסוד הרי גורמים פירוד ח"ו בעולמות העליונים והרי לימודם פגום, וכפי שנכתב בתיקוני זוהר (תיקון מג) על מי שלא לומד ומי שלא אומר ללמוד, טב ליה דלא אתברי

פרק טז**בשאלה ב' וז"ל:**

מטובך שתבאר לי כוונת הפסוק (איכה א') **'היו שריה כאילים'**, היתכן לומר שחרש ומסגר ונשוא פנים העלימו עין מלהוכיח:

תשובה מביאור הפסוק שאפרש לך יבואר שאלתך:

תמיה האם אנשים כמו החרש והמסגר ביטלו מצות תוכחה בשאט נפש?

איכה (סימן א' פסוק ו'), **"ויצא מן בת ציון כל הדרה היו שריה כאילים לא מצאו מרעה וילכו בלא כח לפני רודף"**. ואמרו חכמינו ז"ל (שבת קט): **'מה איל זה ראשו של זה בצד זנבו של זה, אף ישראל שבאותו דור כבשו פניהם בקרקע ולא הוכיחו זה את זה'**. קשה מאד הלא אז היה כמה גדולי ישראל בתורה ובמעשים, חרש ומסגר זקן ונשוא פנים שנושאים פנים לדורו עבורו למעלה, וכי אנשים כאלו בטלו מצות תוכחה בשאט נפש בתמיה.

מתרץ מפני שפרנסתם באה להם בדרך בזיון ונבזו בעיני המון עם, דברי תוכחתם לא נשמעו ומצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע - בזיון בה תלמידי חכמים שפרנסתם היה בדרך בזיון ולא מצאו מרעה, לכן לא היה תוכחה כנ"ל והיה חרון אף בעולם

אלא משום שאמרו חכמינו ז"ל (כתובות קה): על פסוק (משלי כט ד) **'מלך במשפט יעמיד ארץ ואיש תרומות יהרסנה'**. אם הוא בענין פרנסתו הבא לו בדרך בזיון ושפלות דומה לכהן המסייע בבית הגרנות, **יהרסנה**, שעל ידי כן הוא נבזה בעיני ההמון, ודברי תוכחתו אינם נשמעים. ואמרו חכמינו ז"ל (יבמות סה): **'כשם שמצוה לומר דבר הנשמע כך מצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע'**. מעתה אפשר לומר שכוונת הפסוק הוא, שמתרץ ונותן טעם מדוע היו **שריה כאילים** ולא הוכיחו, משום שבאותו הדור בזו בה ת"ח כדכתיב (דהיי"ב לו טז) **'ויהיו מלעיבים במלאכי אלהים'** והיתה פרנסתו בדרך בזיון בבחינות **איש תרומות**, וזהו **לא מצאו מרעה**, משום הכי ראו המה עצמן שהזמן גורם שיהיה כאילים שמצוה שלא לומר דבר שאינו נשמע, וכל זמן שתוכחה בעולם חרון אף מסתלק מן העולם (תמיד כח), משום הכי גרמו במניעות החזקתם וילכו בלא כח לפני רודף. אי נמי י"ל [כר"י מטראני] הנזכר לעיל משום שלא החזיקו ידי תלמידי חכמים לא זכו לתבלין של תורה, ומינה שלא היה בכחן להיות גבור כובש את יצרו, וזה הוא וילכו בלא כח, שלא היה לכם כח תבלין של תורה, על ידי כן הלכו לפני רודף מלא, הוא היצר הרע.

תוכחה מגולה לראשי הקהל - הקצינים - פני העיר בענין פרנסת הרב על שרי העיר ראשי הקהל מוטל החיוב שפרנסתו של הרב והת"ח יהיו בבחי' מלך במשפט, גדלוה משל אחיו שיהיה יותר מאויים ומכובד ודברי תוכחתו יהיה נשמעין

תוכחות מוסר היוצא מזה הוא ששרי העיר הן הם מנהיגי הקהילה הנקראים בשם "ראשי הקהל וטובי העיר" וכל הקצינים ופני העיר, עליהם החיוב מוטל שיראו לעשות כל מה שבכחם שיהיה פרנסת הרב ות"ח הממונה עליהם בבחינות **מלך במשפט**, שאם לא כן יכינו עצמם להיות עתידים ליום הדין הגדול והנורא, כשיבוא הזמן לתבוע עלבונה של תורה ועצלות ושפלות ידי מקיימה, שיאמרו להם אתם בערתם כרם ד' צבאות לעשותו כרם בזוי ודל, משום שאם היה פרנסת הרב בבחינות מלך במשפט, ובבחינות **כהן הגדול מאחיו** (ויקרא כא ט), גדלוה משל אחיו (יומא יח), אזי היה יותר מאויים ומכובד, ודבריו דברי תוכחתו היתה נשמעות יותר בעיני המון עם.

פרק יז

בשאלה ג וז"ל: עבור מה מצוה הוא לטובי ופני העיר העיר לסבב שיהיה הרב ות"ח שלהם מאויים ומכובד:

תשובה מפירוש הפסוק שאפרש לך יבואר שאלתך:

כשישראל זוכים להיות להם ת"ח צדיקים מנהיגי אמת שכל חפצם ותשוקתם להדריך בניו של מקום לעוררם ולהקיצם על ידי הת"ח הצדיקים מנהיגי אמת השמים עין פקחא להורות להם הדרך ילכו בה ומלמדים אותם איך יקיימו מצוות וכו' נבנים מחדש והבנין השני גדול כבודו מהראשון לכן מצוה פני העיר לסבב שיהיה הרב ות"ח שלהם מאויים ומכובד

אסתר סימן י' פסוק ב' ג': **"וכל מעשה תקפו וגבורתו ופרשת גדולת מרדכי אשר גדלו המלך הלא הם כתובים על ספר דברי הימים למלכי מדי ופרס. כי מרדכי היהודי משנה למלך אחשוורוש וגדול ליהודים וצוי לרב אחיו דורש טוב לעמו ודובר שלום לכל זרעו"**:

קשה למה סיפרה לנו תורה עד היכן היתה מגיע תקפו וגבורתו של אחשוורוש, וכי איזה תועלת ומוסר יוצא לנו מזה, ועוד איזה שייכות המשך יש לשני סיפורים האלו פרשת גדולת מרדכי ותקפו וגבורתו של אחשוורוש, שהרי בודאי לא לחנם הכתוב להדדי. ואפשר להסביר, דהנה משלי שלמה הבטיח (ג יח) **תומכיה מאושר**, הכוונה מי שמסבב ויישדל להרים קרן התורה ולהאדירה שכרו הוא שיתרבה גדולתו והצלחתו עד לרוב, וכללא הוא בעלזו צדיקים רבה תפארת, ברבות צדיקים ישמח העם, וכלפי שאמרו חכמינו ז"ל (ב"ב ט) **'גדול המעשה'**, מעתה מאחר שאחשוורוש גידל והגביה ונשא את מרדכי, ועל ידי כן נסתבב שהיה בכחו וביכלתו של מרדכי להרביץ תורה ויראה ביתר שאת וביתר עז, ולהרים קרן הצדיקים ולשבר מלמעלה עול כדכתיב (אסתר ח י) **"ורבים מעמי הארץ מתייהדים כי נפל פחד מרדכי עליהם"**, ואם כך עשו אומות העולם, מה עשו המון עם מישראל, בלי ספק הגם שהיו מתחלה בבחי' ריקנים, עתה נעשו להיות בבחי' **'כולך יפה רעייתו ומום אין בך'** (שה"ש ד ז).

אבל בכל זאת יש תקוה לאחריתנו וגדול יהיה כבוד הבית האחרון, והוא אם זוכים ישראל שיש להם תלמידי חכמים צדיקים מנהיגי אמת, שכל חפצם ותשוקתם להדריך בניו של מקום ולעוררם ולהקיצם משנתם, ולהשגיח עליהם בעין פקחא מאד מאד, לומר להם זה הדרך לכו בו, ומלמדים אותם איך יקיימו מצות, ואיך יהיו נזהרים משמירות לא תעשה, ומזהירים אותם להיותם מן הזרזים ובבחינות מצוה שבא לידך אל תחמיצנו, ולא מן הנרפים לומר לכשאפנה אשנה, אלא לעשות דבר יום ביומו. כי אגירא דיממא אנן, ולי בני ישראל עבדים בלי הפסק.

ומזהירים אותם בפה רך ותוכן לבנים תתנו, הן המה קיום המעשים טובים, כי מהם נקח לעבוד את ד' ולבנות מקדשו. וגם אם כבר נתעצלו וחסרו ממלאכתם, מעורר אותם בדברי חן, ובדברי ריצוי, לאמר מה עשית. הלא אם חכמת חכמת לך, ואם לצת לבדך תשא, ואל תתהלל ביום מחר, וכצל ימינו עלי ארץ, ותמול לעד לא ישוב, וכי יפקוד מה אשיבנו, ומה אשיב שולחי דבר, לכן כל אשר בכחך עשה עד אשר לא תחשך השמש והירח.

ועבור שהמה באמת משורשם ומיסודם זרע קודש מצבתה, בניו של אברהם שלבבו היה נאמן לה', ורק מטטרדות והצרות והתלאות נכבה קצת אהבתם ונתבלבלה אמונתם, לכן מריח מים יפריח ועשה קציר כמו נטע, אם דברי תוכחתו של המנהיג האמת היוצאים מהלב בוקעים ויורדים למול את ערלת לבבם, עד שגורמים שאותו המעט אהבת ה' שעדיין נשאר בלבם להגדילה ולהלהיבה, עד שמתוך כך משימים על לבם כל הדברים האלו ורואים ומבינים אמיתתו, ומה גרמו לנפשם בקטנות מעשיהם,

משה רבינו שהיה יכול להשלים את נפשו בהשגות גדולות ולהגיע על ידי כן למדריגות שאין לתאר, ומקדשו בגופו היה מטוהר ומזוכך בכל מיני יופי והידורים, עד שהיה ראוי להיות קדשי הקדשים, וכל זה השליך אחרי גוו וזגל את נפשו וקיצר לעצמו כדי לטרוח ללמוד עם קטנים ממנו, זוהי הדוגמא של מנהיג אמיתי באהבתו לאנשי דורו ו**אפשר** לפרש הכוונה, משום דאיתא (בתנחומא) [אלשיך שמות לא יג] על פסוק (שמות כה ח) **"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם"**, 'בתוכו לא נאמר אלא בתוכם', שעיקר רצון השם הוא שיקיימו ישראל רמ"ח מצות עשה והיו נזהרים בכל מיני זהירות משמירות שס"ה לא תעשה, ועל ידי כן יקדשו ויטהרו ויזככו בנין גופם, שהוא בדמות ובצלם התורה רמ"ח אברים ושס"ה גידים, ועל זה נאמר (דברים ל ט) כי הוא חייך ואורך ימיך, כי קיומה של תורה גורמת לו לבנין עדי עד, ואז ראויים המה להיותם מקדש, ושתהיה השכינה שרויה בתוכם, זה הוא כוונת (התנחומא) הגם שאין זה לשונו, וסתמא תנן (באבות פ"ה מ"ח) **שתורה העידה על משה שזכה וזיכה הרבים**, וכל כך היתה אהבתו עזה אל עם ה' להדריכם וללמדם להועיל, עד שהיה עבור זה נקל בעיניו להשליך נפשו אחרי גוו, ולהיות עוכר שארו ולגזול את נפשו, ולקצר את עצמו בהשגות התורה באותו עת וזמן שהוא טורח ללמוד עם קטנים ממנו, שאם לא היה עושה כן אלא היה טורח בזמן זה שהיה לומד ומדריך לאחרים, עבור עצמו ולהשלים את נפשו, ולהשיג השגות גדולות ולעלות מעלה מעלה, עד היכן היתה מגיע מדריגתו, ואי היה מקדשו דהיינו בנין גופו מקודש ומטוהר ומזוכך בכל מיני יופי ובכל מיני הידור עד למעלה ראש, עד שהיה ראוי להיות קדשי קדשים.

פירוש על פי הנ"ל דברי הילקוט שמאחר שלא עסק בהשלמת נפשו היתה נפשו עגומה עליו שהכל הביאו נדבתן למשכן בני המקדש בגופם לזכות ל'ושכנתי בתוכם' ואני כפי ערכי לא עשיתי מאומה, התשובה היתה שדיבורך חביב עלי מכל אלו שכל מה שזכו אלו הוא על ידי דיבורך שבטלת מתורה עבור ללמוד עמהם ולזכותם

וזוה אפשר כוונת לשון (הילקוט) **'לפי שהיתה נפשו של משה עגומה עליו'**, משום שכפי גדלתו ואהבתו אל ה' והשגתו הגדולה, עדיין לא פעל ועשה שום דבר, ובית מקדשו חרב ושמים הוא, כפי ערך וכפי הגדולה שהיה ביזו וביכולתו להגדילה ולהאדירה, כמו שאמר ר' אבהו (בר"ר סב ב) ואני אמרתי לריק יגעתי לתוהו והבל כחי כליתי (ישע"י מט ד), משום הכי אמר **'הכל הביאו נדבתן למשכן ואני לא הבאתי'**, והכוונה מבוארת שהכל בנו מקדש להיות זוכים להבטחה של **ושכנתי בתוכם**, ואני כפי ערכי וידיעתי לא עשיתי מאומה, [שהרי התורה העידה עליו שהיה עניו מאד מכל אדם], **אמר לו הקדוש ברוך הוא חייך שדיבורך חביב עלי מכל אלו**, הכוונה שהרי כל נדבתן מה שהן הביאו למשכן וטהרו וקדשו את בנין גופם, הלא רק אתה הוא הגורם המעשה והמסבב אותם לזה, שבטלת עצמך מתורה עבור ללמוד עמהם ולזכותם, **תדע לך שמכולן לא קרא הדיבור אלא למשה שנאמר ויקרא אל משה**.

משה זכה שהדיבור לא יקרא רק לו משום אלף זעירא שהיה מלמד לקטנים ולא היה איכפת לו קיצור נפשו במיעוט השגתו

ולהמתיק דבר זה יותר, אפשר להסביר הראיה שמביא מפסוק זה **ויקרא אל משה**, דהנה איתא בספר [פענח רזא] שנתן רמז על מה דאיתא במדרש (ויק"ר ז א) שמתחילין ללמוד עם התינוקות ספר ויקרא, משום שקרבנות טהורין ותינוקות טהורין, ואמר שזה הוא הרמז, בתיבות **ויקרא** נכתב בתורה אל"ף זעירא, כמו מלפנו מבהמות הארץ (איוב לה יא), אלופי ומיודעי (תהלים נה יז), וזה אלוף זעירא שלומדים אותו עם הקטנים, עכ"ל הזהב. ועל פי דרכו נראה לענ"ד לומר כן, על דרך (התנחומא) כנזכר לעיל, משום שמשה היה מצטער והיתה נפשו עגומה שלא הביא נדבה למשכן כנזכר לעיל, ואמר לו הקדוש ברוך הוא דיבורך חביב עלי מכל, דהיינו כנזכר לעיל מה שאתה הדרכת אותם ולמדת אותם לטהר

כמאמר החכם זדון לבי עשה לנפשי את אשר אויבי לא יכול עשוהו, ועל ידי כן מתחרטים באמת, ומסכימים בלבם מעתה לילך רק בדרכי התורה והיראה, ובזה מתקנים כל מה שעוותו וקלקלו, ואז מדריגתם תתגדל עוד יותר מאשר בתחילה, וגם מתחננים אל ה' בבכייה שימחול להם על עצלות עבודתם, ויהיה בעזרם שיהיו עובדי ד' באמת.

ועל ידי כן נסתבב שכל אותן החרבות, והריסות, ושברים, ובקועים, שנתהוה במקדשם עד שלא היה ראוי להיות מושב אלהים, עתה ע"י תשובה בבכייה בדמעות אהבה, ובכמה חרטות מעמקי לבם, ואחר שקבלו על עצמם שבכל משך ימי חייהם בכל יום לעת ערב יהיה ממארי דחושבנא, לא לבד שכל אלה החסרונות והפגמים נבנה ונתקנה על מכונם, אלא כל הבנין הזה בכללו יהיה נעשה בתכלית היופי, והתפארת, והנוי, הרבה מאד יותר מאשר היה בתחילה קודם שנחרב, כמאמר חכמינו ז"ל (ברכות לד:) מקום שבעלי תשובה עומדים צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד, ומי הוא שגרם כל אלה, הוא רק תלמידי חכמים מנהיגי האמת, שע"י תוכחתם נפחו בלבם אהבת ה', ושמים ראוי להם **'אל תקרא בניך אלא בוניך'** (ברכות טז), ומעתה שם של בוניך נאה וראוי להם, לא לבד לשם התואר אלא לשם העצם.

פרק יח

בשאלה ב וז"ל:

הגד נא לי עד היכן מגיע מעלות המלמד להועיל לרבים:

תשובה: מביאור הפסוק הבא תמצא מבוקשך:

על ידי קיום מצוות התורה כראוי יגבר איש שיהיה גופו נעשה מקדש אבל המה מועטים

במדבר (סימן טז פסוק ט), **"המעט מכם כי הבדיל אלהי ישראל אתכם מעדת ישראל להקריב אתכם אליו לעבוד את עבודת משכן ה' ולעמוד לפני העדה לשרתם"**. אפשר להסביר דהנה כבר נודע לכל שכל כך יקרה וספונה וחשובה מצות תורתנו הקדושה, שע"י קיומן כראוי בכח יגבר איש שיהיה גופו נעשה מקדש ומשכן ד', כפירוש הזוהר (תיקו"ז ע קלב). [הפסוק (שמות כה ח)] ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, אבל ראיתי בני עליה שיהיו מתהלכים בצדקם מאליהן ויהיה בכחם לעשות מקדש כזה ולא יהיה צריכים סעד לתומכם, והמה מועטים.

פרק יט

בשאלה ג וז"ל:

איך תהיה אהבת המנהיג האמת אל אנשי מקומו ודורו:

תשובה: מביאור המדרש שאפרש לך תמצא מבוקשך:

עיין ילקוט (רמז תכ"ח) וזה לשונו: **'לפי שהיתה נפשו של משה עגומה עליו אמר, הכל הביאו נדבתן למשכן ואני לא הבאתי, אמר לו הקדוש ברוך הוא חייך שדיבורך חביב עלי מכל אלו, תדע לך שמכולן לא קרא הדיבור אלא למשה שנאמר (ויקרא א א) ויקרא אל משה**.

נאמן לפניך, מה ישיבו אז לשולחם דבר כשיאמרו להם מדוע בזיתם את דבר ה' שגזרה ואמרה (תהלים קיט קכו) עת לעשות לה' הפרו תורתך, והיש עת לעשות לד' יותר כמו בזמן כזאת שנתקיים בנו בעוונותינו הרבים כעת ש"נעו מים עד ים לבקש דברי ה'" (עמוס ח יב).

פרק ב

בכלל ג פרט א וז"ל:

ויקרא (כה לה) **"וכי ימוך אחיך ומטה ידו עמך והחזקת בו גר ותושב וחי עמך"**, קשה כפל הלשון, וכי ימוך ומטה ידו, וכן והחזקת בו, וחי עמך.

יש בידו למחות ולא מיחה בא לידי עניות - בכלל מצות גמילות חסד לדבר על לב היורד מנכסיו לעוררו שישים אל לבו מדוע עשה לו ה' ככה

ונראה לענ"ד ליישב דהנה מי שיש לו אמונה בשלימות, ויודע שהגם שהשם יתברך הוא 'מגביהי לשבת', עם כל זה עין רואה שלו 'משפילי לראות', ומה' מצעדי גבר כווננו, וכל צעדי יספור, ואין אדם נוקף אצבעו מלמטה אלא א"כ מכריזין עליו מלמעלה, מכל שכן אם היה עשיר ומשופע בנכסין וירד מנכסיו, ונעשה עני כל כך עד שהוא צריך לבריות, [שבודאי דבר גדול זה, שהרי להיות עני הוא אחת מארבע דברים שאמרו חכמינו ז"ל שחשובה כמתים (נדרים טד)], מי חשיד קב"ה דעבד דינא בלא דינא, מכל שכן דינא רבה כזה, שאיוב אמר על זה (לו כא) בחרתי מעוני, ורמיא עליו שיפשפש במעשיו ולחפש בדרכיו ולהטיב אותם, אבל כללא הוא שאין חבוש מתיר עצמו מבית האסורים, ואין אדם רואה חובה לעצמו. משום הכי בכלל מצות גמילות חסדים שרמיא תורה עלינו לגמול חסד זה עם זה, הגדולה והחשובה שבמצות גמ"ח הוא לעורר אותו העני ולדבר אל לבו ולהקיצו משנתו משינת אולתו, [ויעורר אותו במתק שפתיו להוכיחו ולהזכירו על אותן עונות שאמרו חכמינו ז"ל שעונשן הוא עניות, משקר במידות ובמשקלות, מלוה בריבית, המתגאה והכועס, אם לא היה נזהר כראוי בשמירת הברית, עבור עון חילול שבת, מעלים עין מצדקה, ביטול תורה, "יש בידו למחות ואינו מוחה", או שאין לו שלום בית, או שאין עובד ה' בשמחה וכיוצא באלו], כמו שאמר משה בספרו איוב (ד ט) כושל יקימון מיליך, ולהסביר לו ולבאר לו שתכלית הנגעים והיסורים שהשם מוכיחו ומיסרו, הוא כאב את בן ירצה, וגם לומר לו תרתי גהינם למה לך, אם חס ושלום לא תתקן מה שקלקלת, וחשוב על עונותיך הש"י יקבל עליך ויאמר לשוא הכיתי את בני מוסר לא לקחו (ירמיה ב ל).

גופם ולעשות משכן הגם שעל ידי כן קצרת לנפשך, תדע לך שמכולן לא קרא הדיבור אלא למשה שנאמר **"ויקרא אל משה"**, ומעתה רמזה לנו התורה בתיבות **ויקרא** מדוע באמת זכה משה להכבוד הזה יותר מכולן, שרק לו קרא הדיבור ולא לאחר, משום אל"ף **זעירא** שהיה מאלף ומלמד לקטנים ממנו, ועבור אהבת השם ולהרבות כבוד שמו ולקרב לב בנים לאביהם שבשמים לא היה איכפת ליה קיצור נפשו במיעוט השגתו. [אם כן יש לומר **דיבורך** הכוונת מלשון 'מדברך נאוה' (שה"ש ד א), 'דבר אחד לדור' (סנהדרין ת)].

תוכחה נוראה למנהיגים יראי ה' באמת

מכאן תוכחה גדולה לכמה מנהיגים הגם שהם יראי ה' באמת, שאינם משגיחים על עדת ה' צאן קדשים כראוי, ורק כל דאגתם לשקוד על דלתי בית המדרש יום יום למלאות נפשם בנגלה ובנסתר, ולפי גודל שמשם אין הקטנים החלושי ראות כח בהם להסתכל ולהנות מאורם. ועל ידי כן הן המה העם ההולכים בחשך, מעתה מה יתרון להם ומה יוסיף להם אם יסיימו ש"ס, וזוהר, במהדורא קמא, ותנינא, ותליתאי, ויחברו כמה חיבורים, וידרוש מדי שבת בשבתו לפני לומדי תורה חידושי תורה של חריצות ובפלפול רב [אטו הקדוש ברוך הוא חדי בפלפולא כזה אם בכל שווקים וברחובות של עירו שהוא צופה עליהם מחללים שבת בפרהסיא בעיני משא ומתן, וכל פינות העיר עקובה מדם מתערובות בחורים ובתולות בסוד משחקי סוחטי הילדים, וכ"כ עבירה זו נעשה להם כהיתר, עבור שמעולם לא אמר להם אדם דבר בזה, עד שדומה בעיניהם כי דברים האלו מכלל וקראת לשבת עונג הוא] - בבוא יום פקודתם ופקודות אנשי דורם עמהם לבוא ולהראות לפני אביהם שבשמים, [והמנהיגים האלו מלובשים במעיל, וצניף, ולבושי מחלצות, בכל מיני אדר והוד, והמה מלובשים בבגדים קרועים, בבגדים צואים, ויש מהם בבלויי סחבות, ויש מהם גם ערום ויחף, וחשופי שת] וכשיראה מעמדן ומצבן בשפל המדריגה בעוני וחוסר כל, ישאלו אז להרועים ומנהיגיהם מדוע היו צאני לבז, ומדוע לא יגעתם לטרורח לנהל עלות, ולחבוש הנשברות, ולחזק הרפות, ללמדם ספר ועניני קיום מצות ה', ועל ידי כן להלבישם ולנעלם תחש, ומדוע היתה מצוה זאת קלה בעיניכם, הלא אני כתבתי והזהרתי בתורה (במדבר לה לב) "ולארץ לא יכופר לדם אשר שופך בה, כי אם בדם שופכו", ואם על רציחה של חיי זמניי כך, על רציחה של חיי נצחיי על אחת כמה וכמה, הלא ידעתם שהמוון עם עבור חסרון ידיעתם בתורה המה מלאים שגיאות*, הגם שלבם נכון עם ה', שהרי אם מדריכים אותם ואומרים להם הדרך אשר ילכו בה, אזי רובו דרובו שותים בצמא את דברי התורה ותוכחתו, כי המה גם היום בני אברהם, באמת שכתבה עליו התורה (נחמיה ט ח) 'ומצאת את לבבו

ובחרותו שלבו חם ואש התאוה גדולה מאד. ומינה נעשה מה שנעשה - וביום החשבון כשידונו אותם בעונשים נוראים הראויים על עון של רציחות ופשיות דמים יזקקו דיין האמת הלא מעולם לא עשיו אלו, ואז יגידו להם, כי ע"י ישיבות סוד משחקים בתערובות נשים ובתולות, וחיוק ונישוק, ומקשה עצמו לדעת, גרמו לשפוך זרעם, והן המה דם נקי אשר שפכו, ואז יבכו בכי רב ויקללו את יומם ויאמרו, אוי לנו כי שקר נחלו אבותינו, הן המה הרועים ומנהיגים הרעים שבהעלמות עיניהם מללמד אותנו, גרמו לנו כל הרעה הזאת, הלא בוחן לבות וצופה נסתרות אתה וגלוי וידוע לפניך שמעודנו עד כלות ימי חיינו היתה תמיד אהבתנו ותשוקתנו לילך בדרכי היראה והתורה, אבל דבר זה לא ידענו, ומעולם לא עוררנו אדם להודיענו גדול העבירה זאת - וכן הרבה כאלו. מעתה אטו יהיה מקום לזעקתם של אלו, הלא מקרא מלא הוא (תהלים יב ו) משוד עניים ומאנקת אביונים עתה אקום ואמר לה'.

בן דוד בא עד שיכלו שופטים רעים מישראל. כמאמר חכמינו ז"ל (סוטה פ"ט מט"ו) על מי לנו להשען על אבינו שבשמים.

* אזכיר דבר אחד לדוגמא וממנו תדין על השאר. הן אמת שעל כל בי עשרה שמתפללין שכינתא שריא (סנהדרין לט), אבל צא ובקש איך תמצא אותן עשרה יחד שחרדים לדבר ה', ועבור כן מהדרין שיהיה להם בית הכבוד בנוי בגג ובדלת, וגם שוהים שם זמן מה לקנח עצמם בהרבה ניירות, עד שיהיה הנייר האחרון נקי ממשוהו טינופת, עיין (משכיל אל דל ח"א דף ו' ע"ב). כי הרבה מהמוון עם, הגם שיש להם בתים לשבת, אבל שיהיה לו בית הכבוד בנוי, בגג, ובדלת, להיות לו למחסה מזרם וממטר, מזה לא ידעו כלל וכלל שדבר זה מן הצריכות ומן החיוב הוא, וידוע לכל כי מהנמנע הוא מבצעדי אלה להיות לו גוף נקי - וכן מי מהמוון עמום הגם שהם יראים יודעים ומכירים עד היכן מגיע עבירה זו של פגם ברית, דהיינו שיהיה נזהר לשמור את עיניו מלהסתכל בעריות, ולשמור את פיו מלדבר נבלה, ומכל שכן בימי שחרותו